

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

I ÅRG.

STOCKHOLM, 15 MAJ 1912.

N:o 6.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ELISABETH KREY.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/2 4—1/2 5.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Distribuering i Stockholm:

Rikstel. Norr 585. Allm. tel. 209 68.

9 f. m.—7 e. m.

Prenumeration genom posten

Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.

För Utlandet 1 krona 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Annonspris: 20 öre per millimeterhöjd, större annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

En maktfaktor.

Vi ha alltid ansett det som en styrka för vår fråga, att den aldrig kunde bli någon partifråga i egentlig mening, d. v. s. en fråga som utom sin egen sakliga innebörd såsom biprodukt alstrade en ökad maktställning för ett av de politiska partierna på de övrigas bekostnad. Med den segslitna manliga rösträttsfrågan var naturnödvändigt förhållandet det motsatta; där stod en utesluten klass mot övriga klasser; medgivandet av politiskt inflytande åt denna klass måste följaktligen stärka det partis eller de partiers ställning, som stodo denna klass närmast. Det är möjligt, att denna omständighet skaffade männens rösträttssträvande mera nitiska förkämpar inom de redan röstberättigades leder, men säkerligen var det också denna omständighet, som gjorde motståndet så hårdnackat, som åstadkom uppskov och förhalning, så länge detta överhuvud var möjligt, och som slutligen medförde frågans lösning i trötthetens, kompromissens och garantiernas tecken. Slutligen tar man väl näppeligen miste, om man antar, att det är den omständigheten att utvidgningar av den politiska rösträtten som regel alltid medföra politiska maktförskjutningar, vilken ligger till grund för den teori angående "den verkliga rösträttsgrunden", som prof. Reuterskiöld velat göra gällande i sin utredning av den kvinnliga rösträttsfrågan. Denna grund är, säger han, såväl praktiskt som principiellt "den sociala verksamhet utom hemmet och familjen, varigenom individerna på grund av real intressegemenskap med flera eller färre andra blivit en självständig maktfaktor i samhället".

Vi skola icke här uppehålla oss vid den i våra ögon mycket besynnerliga uppfattning, som båda våra "utredare" tyckas hysa. Överdirektör Widell ut-

Det folk, vars lagstiftning redan för mer än sexhundra år sedan visste erkänna kvinnans betydelse i huset och i hemmet, torde icke behöva frukta för att förhast sig, om det nu ger henne den politiska rösträtt, hon i kraft av sitt medborgarskap har full rätt att fordra för uppfyllandet av sin plikt, sina uppgifter för även statsändamålet.

Sigfrid Wieselgren.

trycker den bara krassare att samhälls- eller verksamhet i egentlig mening endast kan drivas utom hemmet och familjen; om hela samhället vilar på hemmet och familjen, då är väl hemmens och familjens skyddande och bevarande, hemmens förvaltning och själva grunderna för dess organisation ett samhällsintresse av mycket hög valör och medför för dem, i vars hand hemmens och familjens förvaltning i främsta rummet ligger, hustrurna och mödrarna, en intressegemenskap, minst lika "real" som industriidkarnas för en god näringslagstiftning eller lantbefolkningens för en god arrendelag. Det som här huvudsakligen intresserar oss är prof. Reuterskiölds fordran, att innan ett rösträttskrav bör vinna beaktande av samhället, skall det befolkningslag, som står bakom kravet, redan blivit en maktfaktor.

Det är nämligen så svårt att veta på vilket sätt en befolkningsgrupp skall kunna visa eller bevisa, att den verkligen blivit en maktfaktor inom samhället, "som har anspråk på legal delaktighet i den politiska maktutövningen inom den konstitutionella staten". Det finns ingen anledning att tro, att prof. Reuterskiöld menar, att man för detta ändamål skulle behöva tillgripa de illegala vägarna, d. v. s. gå ut på gatan och göra revolution, eller ock det andra maktmedel, som kallas politisk storstrejk; men vad finns det för andra sätt för politisk maktutövning inom den konstitutionella staten — utom det "legala", d. v. s. rösträtten? Det sitter många av prof. Reuterskiölds meningsfränder i riksdagen, vilka nu om några dagar få tillfälle att uttala sig i frågan; det vore intressant, om någon av dessa, innan han går att lägga sin nejsedel i urnan, ville upplysa oss om det bästa sättet för denna maktutövning. Vi skulle då kunna pröva, om vi möjligen kunde gå iland med uppgiften.

Emellertid ha verkligen statsmakter-

na givit oss en möjlighet till vanlig, legal maktutövning, nämligen genom den smula politisk rösträtt, som dock redan medgivits de skattebetalande kvinnorna medelst rösträtten till landstingen. Det har till L. K. P. R. i dessa dagar från flera håll ingått underrettelser, att högerkvinnor runt om på landsbygden nedlagt sin rösträtt vid landstingsvalet, emedan de icke kunde förmå sig att rösta på motståndare till den fråga, som de f. n. anse som en av de viktigaste på den politiska dagordningen. Det förestår nu landstingsval i städerna, och även här sitta många kvinnor, som äro beslutna att göra på samma sätt och kanske ännu många flera, för vilka det innebär en svår samvetspina att besluta, hur de i ett fall som detta skola handla. Många högerkvinnor inom rörelsen ha arbetat på att söka förmå partiet att ändra sitt program med avseende på den kvinnliga rösträtten; men på en stor del orter har detta visat sig stöta på rent praktiska svårigheter, beroende på valmansföreningarnas organisation och arbetssätt, som det hittills icke lyckats att övervinna. Under sådana omständigheter återstår för den enskilda väljaren, den manliga likaväl som den kvinnliga, ingen annan utväg att skaffa sig inflytande på partiets programbeslut än att neka partiet sin röst, ifall programmet på en viktig punkt fastställes på ett sätt, som väljaren finner vara oriktigt. Männen ha tagit denna utväg som en självklar sak; kvinnorna få nog vandra samma väg. Men det lärer våra kvinnor till heder, att det är med smärta de gå denna väg; de ville så gärna tro gott om sitt parti, och intet kan göra dem mera ont än att den tacksamhetskänsla, som deras rättfärdighetssinne bjuder dem att hysa för de två andra partierna, vilka göra vad de kunna för vår fråga, icke också skall kunna utsträckas till det parti, som eljest företräder deras egen politiska ståndpunkt.

De gifta kvinnorna och rösträtten.

Erfarenheter från Finland.

I aprilnumret av den ansedda finska kvinnotidskriften *Nutid* är det svenska regeringsförslaget om rösträtt för kvinnor föremål för ett längre sympatiskt omnämnande av fröken Helena Westermarek.

"Det är med största glädje vi, Finlands kvinnor, hälsa den stora händelsen att Sveriges regering kräver politiska rättigheter för de svenska kvinnorna på samma villkor som för landets män", säger fröken Westermarek, och "man läser också med största intresse justitieministerns vidsynta och frisinnade motivering."

Mot förslaget om röstning med fullmakt för äkta makar på den grund att hustrurna icke skulle kunna avlägsna sig från hemmet, gör förf. likväl en invändning. Då hennes synpunkter grunda sig på personlig erfarenhet och torde vara upplysande för frågans bedömning även hos oss, återgiva vi dem här *in extenso*:

"Vi äga ju hos oss någon erfarenhet i saken. Ehuru vår representationsform icke är gammal, ha vi dock genom de täta landstagsupplösningarna haft nyval så gott som vart år. Det har icke försports, att de gifta kvinnorna i allmänhet blivit borta från valen på grund av att de icke kunnat avlägsna sig från hemmet under den tid, som behövs för att nedlägga valsekeln i urnan. Statistiken har också haft ganska gynnsamma siffror för kvinnornas deltagande i valen.

Då valförrättningen hos oss försiggår hela dagen under två dagars tid, behöva mannen och hustrun således icke nödvändigt samtidigt avlägsna sig från hemmet. Själva nedläggandet av valsekeln kräver heller icke mycket lång tid, om vallokalerna äro talrika.

Men på landsbygden med de trögare kommunikationerna gestaltar sig saken annorlunda, kan man invända. — Om vallokalerna äro tillräckligt många, bortfalla säkert också de flesta svårigheterna.

Vid de sista valen den 2 och 3 januari 1911 var jag ute på landet och röstade med vallängdsutdrag inom den kommun, där jag bor om sommaren. Den blida vintern i fjol gjorde i skärgården tiden för valtillfället till den olämpligaste man över huvud taget kan tänka sig. Hela den milsvida fjärden låg öppen, men vid stränderna fanns is.

Det oaktat syntes, så snart det blev ljus den 2 januari på morgonen, båtarnas och skärgårdens folk. Hela den dagen och den följande såg jag vandrare gå förbi min boning från stranden upp till vallokalen. Män och kvinnor tillsammans, såsom de kommit i sina båttag. Det var något vackert självmedvetet hos dem, där de gingo med sin rösträtt. Att de också uppfattat avgivandet av valsekeln såsom något högtidligt, syntes på dräkten. Många av kvinnorna hade tagit den svarta silkeschaletten — "kyrkduken" — på huvudet.

Att se dem sålunda gav ett starkt intryck utav betydelsen av det strängt personliga i rösträtten. Den kan icke överlätas, den kan icke utövas av någon annan än individen själv, detta ger den ett värde, som icke kan överskattas. — — —"

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 5541.

Parfym- och Ramaffär.

CONSTANCE MALMSTRÖM

f. d. A. E. Schultheis — Firman grundad 1794

KAM- & BORSTAFFÄR samt rikhaltigt lager af Toilettartiklar

23 Regeringsgatan 23

Allm. Tel. 11242

73 C Drottninggatan 73 C

Allm. Tel. 10583

Friska blommor och vackra begravningskransar

"LA ROSE" Blomsterhandel

30 Sturegatan, Stockholm.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Kvinnofrågor inför Riksdagen.

Kvinnliga skrivbiträden i postsparbanken.

I en på torsdagen den 11 april avlämnad proposition föreslår riksdagen att på postsparbankens avlöningsstat uppföras 18 kvinnliga skrivbiträden med 700 kr. lön och 550 kr. i tjänstgöringspengar. Gift kvinna skall till biträdestjänst befördas endast efter för varje särskilt fall av k. m:t lämnat medgivande. Om däremot kvinnligt biträde ingår äktenskap, skall hon icke vara skyldig att avgå från tjänsten, såvida detta icke av vederbörande myndighet befinnes nödvändigt.

Kvinnliga statstjänstemäns äktenskapsrätt.

Interpellation av hr Lindhagen.

Tydligt med anledning av en nyligen inom järnvägsförvaltningen inträffad händelse anhöll hr Lindhagen vid Andra kammarens sammanträde fredagen den 26 april att få interpellera civilministern angående kvinnliga tjänsteinnehavares rätt att kvarstå i tjänsten efter ingånget äktenskap.

Talaren erinrade om att riksdagen genom beslut i år fastställt vissa villkor för kvinnors anställande i statens tjänst, varigenom bl. a. kvinnlig tjänsteinnehavare, som ingår äktenskap, icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från tjänsten, därest ej överordnad myndighet med hänsyn till tjänstens upprätthållande finner det nödigt. Inom kommunikationsverken gälla emellertid fortfarande andra bestämmelser, i det kvinna, som ingår äktenskap, därmed anses ha frånträtt sin tjänst, såvida ej verkets styrelse finner anledning att göra undantag. Dessa föreskrifter tillämpas emellertid mycket godtyckligt, varpå talaren lämnade exempel. Bl. a. meddelade talaren, att inom telegrafverket sedan gammalt lärs ha följts den praxis, att för kvinnlig befattningshavare, kvarstående i tjänst vid giftermål, bör den äkta mannen vara telegraftjänsteman. Förr lär detta ha motiverats med risken i annat fall för telegrafhemlighetens bevarande, ehuru väl samma risk synes kunna föreligga, när manlig tjänsteman gifter sig utom verket.(!)

Det synes vara uppenbart, fortsatte talaren, att en dylik ordning eller rättare sagt oordning i fråga om de kvinnliga befattningshavarnas i kommunikationsverken rätt att kvarstå i tjänsten vid giftermål bör upphöra. Och då under det nuvarande tillståndet mången kvinnas rätt och bästa äventyras för varje år som går, vågar jag hemställa om kammarens tillstånd att till hr civilministern få framställa följande spörsmål:

Kan det emotes att nu gällande föreskrift om skyldighet för kvinnlig befattningshavare vid järnvägarna, post och telegraf att i händelse av giftermål frånträda sin befattning ävensom den godtyckliga tillämpningen av densamma skall inom den närmaste tiden utbytas mot ett tidsenligare stadgande samt mot garantier för en enhetlig och rättvis praxis i den mån en viss prövningsrätt fortfarande medges vederbörande styrelse?

Interpellationen bordlades.

Kvinnors nattarbete.

Då lagen om kvinnors nattarbete antogs av 1909 års riksdag, framhöll man från en del håll att den skulle skada

Stockholmsföreningens andra möte.

I Viktoriasalen den 29 april.

Till mötet i Fenixpalatset den 14 april hade flera hundra personer icke lyckats få biljetter. Därför beslöt Stockholms F. K. P. R. att anordna ännu ett möte. Detta ägde rum den 29 april i Viktoriasalen, som var proppfull av en förväntansfull publik. Genom lång övning får man ju en viss vana att uppskatta publikens stämning, man lär sig också de ansikten, som vanligtvis rada upp sig på bänkarna, men här funnos många nya, många oomvända, vilket alltid är en glädjande syn.

Fru Frigga Carlberg, som skulle varit aftonens första talare, hade tyvärr av sjukdom blivit hindrad att komma. Hennes plats intogs av fru Elisabeth Wærn-Bugge, som i ett vältaligt och varmt anförande utlade kvinnornas önskan att få vara med i kampen för andras tillvaro, att få göra sitt inflytande gällande, då det gäller att lindra och trösta. Bland alla de tänkvärda ord, som fru Wærn-Bugge yttrade, vilja vi särskilt framhålla ett. De kvinnor, som underkänna sig själva som medborgarinnor, sade talarinnan, underkänna hennens förnämsta plikt: att fostra medborgare.

Fru Wærn-Bugges tal hade hållit åhörarna fängslade, man såg, hur de hängde vid hennes läppar och hur många av de synpunkter hon framhöll mottogs med glädje, som en ny upptäckt. Efter henne kom fru Hilda Sachs och göt olja på den eld den föregående talarinnan tänt.

Fru Sachs talade över ämnet "Männens lagar och kvinnornas solidaritet" och hade många skarpa ord att säga om den lagstiftning, som vill skapa en särställning för kvinnan på arbetsmarknaden. Hon påpekade orimligheten av att kvinnorna icke fingo vara med vid stiftandet av äktenskapslagen, i vilken de ha de allra största intressen att bevaka. De tillkallade kvinnliga sakkunniga, som endast få yttra sig och ingenting ha med avgörandet att skaffa, borde demonstrera, ansåg talarinnan, för den kvinnliga rösträtten genom att vägra ge sin medverkan. För de många kvinnor, som säga sig icke begripa politik, hade talarinnan den förmaningen att ge, att tänka efter vad som egentligen menades med politik, att det är frågor, som angå oss alla och som ingripa i vårt dagliga liv och våra sysselsättningar och som vi alla ha skaffat oss en mening om.

Fru Sachs' tändande förmåga som talarinna hade icke varit förgäves. Efter mötet inskrev sig flera deltagare i F. K. P. R., och de som vakten hade vid dörren fingo besvara många frågor om, när Stockholmsföreningen hade sina möten och om det skulle bli flera av samma slag som detta.

Efter föredragen glädde fru Greta Holmgren publiken med sång och uppläsning.

kvinnorna i deras konkurrens med männen. Enligt vad hr Lindhagen uppläste i ett föredrag i Folkets hus tisdagen den 7 maj om nattarbetslagstiftningen, har den inom kommerskollegium pågående utredningen givit vid handen att av de 1,092 kvinnor, som berörts av lagen under januari—oktober 1911 ha 495, eller närmare hälften, blivit nödsakade att lämna sina platser.

Ungdomen och kvinnans rösträtt.

Diskussionsmöte i Flen.

Söndagen den 5 maj hade Flens frisinnade ungdomsförening med vaken blick för den kvinnliga rösträttsfrågans betydelse och aktualitet anordnat en offentlig diskussion i ämnet. Den otacksamma uppgiften som opponent mot K. P. R. hade ordföranden i Ungsvenska förbundet, löjtnant J. Foleker, åtagit sig. Otacksam kallar jag den, ty jag trotsar den största uppfinningsförmåga att finna några nya och välgående skäl mot. Nu blev det hr Lindman och i synnerhet professorskan Söderblom, som talade genom löjtnant Folekers mun för uppskov med reformen. De uttryckte farhågan för nya, ovana väljareskaror så omedelbart efter de förra, verkningarna av den senaste rösträttsutvidgningen hade ännu ej visat sig, där fanns möjligheten för staten att tillgodogöra sig kvinnokraften och för kvinnorna att få sina önskemål tillfredsställda såsom medlemmar i kommittéer och som tillkallade sakkunniga. Och så varnade professorskan och löjtnanten kvinnorna för att överskatta rösträttens betydelse och underskatta inflytandet i hemmet. Men där fanns verkligen ett splittrerytt argument, nämligen att fördröjandet av männens allmänna rösträtt visat sig så nyttigt att samma taktik borde användas gent emot kvinnorna! — Den vida tacksammare uppgiften att försvara kvinnorösträtten sköttes huvudsakligen av fru Wærn-Bugge och fröken Elin Wahlquist med den framgång att publiken efter den tre timmar långa diskussionen antog Landsföreningens resolution med dess däri uttalade förhoppning om att riksdagen i år måtte antaga som vilande den kungl. propositionen om kvinnans rösträtt och valbarhet. *E. W.—t.*

Jättedemonstration av New Yorks rösträttskvinnor.

De amerikanska rösträttskvinnorna hålla varje år en värparad, då ett jätteståg rösträttsdemonstranter drar genom New Yorks gator. I år skedde detta den 4 maj, och demonstrationen fick denna gång en omfattning och en imponerande värdighet som aldrig förr. Man uppskattar antalet deltagare till 20,000. Det väldiga tåget utgick från Washington Square och passerade Femte Avenyen, New Yorks fashionable gata, till Carnegie Hall under de smattrande tonerna från tjugu musikåre. I spetsen redo 200 ljusklädda rösträttskvinnor med enkla, svarta hattar med vita kokarder. "Inga dyrbara hattar" var parollen.

Efter rösträttskavalleriet följde New Yorks alla kvinnoföreningar, men största intresset uppväckte de utländska deltagarinnorna och bland dem en grupp kinesiskor. En avdelning finskor med sitt lands flagga tilldrog sig också uppmärksamheten. Flera baner med inskrifter, som uppmanade till att ge kvinnorna rösträtt, gävo åskådarna något att tänka på. Studentkor med sina collegefärgar, kvinnliga advokater, läkare och sjuksköterskor i sina kådräkter gävo en särskild prägel åt tåget. Mitt i hopen kommo några flaggprydda vagnar, där kvinnorösträttens pionjärer från de segrerika staterna Wyoming, Colorado, Utah, Idaho, Washington och Kalifornien. Bakom dem gingo mödrarna med sina små på armen. Sist kom en liten klunga män.

Då det blev mörkt tändes lyktor över hela tåget, som nu förvandlades till en festlig procession, som illuminerades gatorna. Allt försiggick i bästa ordning.

Talet för kvinnan — i festsalen och i riksdagen.

I Danmark föranstaltades år 1888 en adress till riksdagen, undertecknad av 20,000 personer, med begäran om kommunal rösträtt och valbarhet för kvinnor. Frågan debatterades livligt överallt i landet. I pressen cirkulerade vid detta tillfälle tvänne yttranden av den bekante danske skalden och politikern Ploug, vilka karaktärisera de synpunkter en stor del män intaga gent emot kvinnan. Vid en större middag utbragte Ploug en skål för kvinnan i följande ordalag: "Mina damer och herrar! Jag är en gammal poet och berömmar mig av att ständigt ha hållit själens öga öppet för det ädlaste och skönaste, det renaste och fullkomligaste i skapelsen. I gissen, mina herrar, vad jag menar, — kvinnan. Kvinnan, hon är solen här i världen, den sköna, rika, givmilda solen, som skänker ljus och värme. Kvinnan utmärker sig lika mycket genom känslans djup som genom förståndets klarhet. Det finnes diktare i våra dagar, som gjort till sin uppgift att baktala kvinnan, de fränkanna henne förmåga att tänka klart och logiskt, de beskylla henne för att söka råna makten från männen. Hur låga äro ej sådana beskylningar! Huru ovärdiga gent emot kvinnan, vår blida mor, vår älskliga hustru, vår oskuldsrena dotter! Och huru osanna därefter! Är det ej hos kvinnan, som vi hämta råd under de svåra dagarna, är det ej hennes milda röst, som bringar frid och försoning i männens trätlystna lag? Jag vågar till och med påstå, att för allt stort, härligt, skönt och upphöjt, som människoanden skapat sedan tidernas morgon, vi i djupaste mening äro kvinnan tack skyldiga. Kvinnan håller sig blygsamt, alltför blygsamt, tillbaka och giver äran åt mannen, — men kraften, modet, företagsamheten, den inspirerande tanken, den döljes i kvinnans hjärta. När jag därför i dag har den äran att bringa kvinnan vårt tack, vill jag till detta mitt tack foga den önskan, att kvinnan alltid måtte vara med i männens råd och råd, ty, mina damer, utan edert kloka och kärleksfulla, edert likaså värdefulla som uppmuntrande, älskvärda bistånd, äro vi män intet. En skål för skapelsens finaste blomma, en skål för kvinnan!"

Kort därefter tager den gamle skalden, som också är politiker, till ordet i Landsinget:

"— — — Vad beträffar det omtalade förslaget att giva självständiga, skattdragande kvinnor kommunal valrätt, måste det sägas vara i högsta grad förfelat. Likasom om kvinnan ägnade sig till någonting, vartill erfordras logiskt tänkande eller ens endast lugnt övervägande! Kvinnan, — gudbevars, — hon har sina goda egenskaper, — men ett hoppas jag vi alla äro eniga om, hon är grälsjuk, oresonlig, envis, partisk och lättsinnig. Hon saknar ett sunt omdöme, och man kan ej tala förnuft med henne. De, som ej äro pjåskiga och tillgjorda, äro fanatiska utan måtta. Tänken er, mina herrar, att vi, när vi sitta här och avgöra landets viktigaste angelägenheter, skulle plågas av fruntimmersprat! Finge någon av oss lov att ens knyta, om våra hustrur vore tillstades? Kvinnorna kunna helt visst *ändå* äga tillräckligt inflytande. Komme de nu också med i de offentliga angelägenheterna, så vore det bättre för oss att stanna hemma och stoppa strumpor. Ty, mina herrar, vem skulle eljest stoppa strumpor? Kvinnan är icke allenast i avsaknad av förmåga att tänka förnuftigt, utan, vad som gör olyckan dubbelt större, hon är både fåfång och härsklysten. Hon vill kommandera! Låt det i varje fall vara nog, att hon kommanderar i hemmen! Jag upprepar, mina herrar, tänk om våra hustrur i detta ögonblick stode här i salen!"

Konstitutionsutskottet

har med 11 röster (liberaler och socialdemokrater) mot 9 (höger) tillstyrkt k. m:ts proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män. Frågan väntas komma att behandlas av riksdagen lördagen den 18 maj.

OSCAR F. OLSSONS HANDELS-AKTIEBOLAG

STRANDVÄGEN 7 C, STOCKHOLM ☉ **KONSERVER & DELIKATESSER** ☉ R. T. 1545 & 10108. A. T. 4676 & 304

Kvinnorösträttens verkningar. L. K. P. R:s verksamhet under 1911.

Ett officiellt bemötande av hr Widell.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt, som haft anledning draga i tvivelsmål riktigheten av åtskilliga av de antaganden, som förekomma i överdirektör Widells statistiska utredning särskilt rörande Nya Zeeland, där kvinnorna redan under en följd av år utövat sin rösträtt, har vänt sig till Nya Zeelands speciella representant i London the High Commissioner Sir William Hall-Jones, K. C. M. G. för att erhålla officiella och fullt pålitliga upplysningar.

Sir William har beredvilligt efter att ha tagit del av hr Widells utredning i vad som rör Nya Zeeland lämnat följande rättelser och förklaringar:

Hr Widell säger (sid. 11): "År 1903 (tryckfel för 1893) voro endast 78,48 proc. av de myndiga kvinnorna registrerade såsom röstberättigade: det uppgives också, att många av de socialt något högre ställda kvinnorna i början vägrade att begagna sin rösträtt."

Förklaringen över att ett mindre antal kvinnor röstade vid det första valet 1893 låg i att det parlamentsbeslut, varigenom kvinnorna fingo rösträtt, blev lag först den 19 september 1893, och då valet ägde rum i november samma år, var tiden alltför knapp för kvinnorna att hinna uppföras i vallängderna. De som uppfördes voro emellertid ytterst intresserade, vilket förklarar det högre procenttalet av röstande.

På samma sida säger hr Widell vidare, att han finner det otänkbart att hela antalet av dem som antingen voro diskvalificerade eller som underlåtit att låta uppföra sig i röstlängderna, skulle utgjort endast 1,373 män och 574 kvinnor. Han förklarar detta genom det obestyrkta antagandet, att "ett ej ringa antal män och kvinnor bedrägligt låtit anteckna sig såsom röstberättigade i mer än en valkrets". Och härur drar han den slutsatsen, "att den politiska moralen måste delvis stå betänkligt lågt på Nya Zeeland".

Förklaringen är i själva verket en helt annan.

På senare år ha inga ansträngningar sparats för att varje röstberättigad person, oberoende av partiställning, verkligen uppfördes i röstlängden, och allt har gjorts för att underlätta detta arbete. Jämte en hel stab av statstjänstemän tillsätts i varje distrikt särskilda tjänstemän med uppgift att genom personliga undersökningar taga reda på de röstberättigade, som icke blivit registrerade. Detta förklarar varför så få saknas i röstlängderna. Stränga åtgärder vidtagas för att hindra att något namn upptages i mer än en röstlängd, och detta sker genom ett särskilt valdepartement. Dessutom äga alla val rum på samma dag.

Kvinnorösträttens motståndare bruka säga att kvinnorna icke i tillräckligt antal begagna sin rösträtt för att det skulle tjäna någonting till att ge dem den. Härpå bruka kvinnorösträttens vänner svara med att visa på hur kvinnorna på Nya Zeeland rösta i större proportion än männen. Detta medger hr Widell i fråga om åren 1893 och 1896 (sidd. 11 och 12), men han lyckas visa att vid de följande valen kvinnornas relativa deltagande varit obetydligt (från 5 proc. till 2,4 proc.) mindre än männens. Han drar härav den slutsatsen (sid. 12) "att kvinnornas inflytande på valutgången måste hava varit betydligt mindre än männens. Också synes det allmänna omdömet vara, att kvinnornas deltagande i valen icke på minsta vis inverkat på partiställningen".

Frågan gäller icke så mycket kvinnornas inflytande på partiställningen, som huruvida de i allmänhet påverka

politiken i riktning av det allmänna bästa. De som iakttagit Nya Zeelands kraftiga utveckling, måste medgiva, att de sista fyra årens lagstiftning i så hög grad länt till folkets bästa att vid senaste valet oppositionspartiet icke uttryckt något missnöje med lagstiftningsåtgärder utan inriktat sin kritik på frågor rörande förvaltningen. Nya Zeelands lagar äro bättre ägnade att tillgodose folkets bästa och trevnad än något annat lands, som jag känner. Goda löner betalas till arbetare inom alla områden, och det beredes dem tillfällen att förbättra sin ställning. Staten äger järnvägar, telegraf och telefon, kolgruvorna m. m., lämnar lån till jordbrukare, så att de kunna förbättra sin jord, åt arbetare för att sätta dem i stånd att uppföra egna hem, uppför utmärkta sjukhus för vården av de sjuka, utbetalar pension till alla ålderstigna personer i behov av understöd, lämnar understöd åt änkor med minderåriga barn i små omständigheter, har ett skolsystem, som är avgiftsfritt, obligatoriskt och som står under statskontroll, med talrika stipendier som sätta både gossar och flickor i stånd att tillgodogöra sig den högre utbildningen, har liv-, brand- och olycksfallsförsäkringsdepartement, varigenom arbetet för framtiden underlättas, och har slutligen den lägsta dödlighetsprocent i hela världen.

Nya Zeeland exporterar mera pr invånare än något annat land, vilket framgår av följande siffror:

Folkmängden 1911 och exportvärdet under hela året 1910:

Land.	Folkmängd.	Exportvärde.	Exportvärde pr inv.
Nya Zeeland	1,008,468	22,180,209	21,993
Australien	4,449,493	74,491,150	16,741
Storbritannien	45,365,599	534,145,817	11,774
Syd-Afrika	5,958,499	55,429,241	9,302
Canada	7,081,869	61,090,364	8,626
Tyskland	64,903,423	373,355,400	5,752
Förenta staterna	91,272,266	342,016,798	3,747
Indien	315,132,537	144,228,000	0,457

och befinner sig nu, som det gjort under många år, i ett högst blomstrande tillstånd. Det är icke lätt att säga vilken betydelse kvinnorösträtten haft vid åstadkommandet av detta tillfredsställande resultat.

Ehuru hr Widell omsorgsfullt avhåller sig från att säga att "något förhållande av orsak och verkan skulle förefinnas mellan kvinnornas politiska rösträtt och minskningen av den äktenskapliga fruktsamheten", anställer han i alla fall mycket allvarliga betraktelser över Australiens (d. v. s. Australasiens) sjunkande nativitet. Nedgången i antalet födelser pr 1,000 invånare är emellertid icke något för Australasien egendomligt, vilket framgår av följande jämförelser:

Land.	År 1900.	År 1908
Sverige	27,0	25,7
Norge	29,9	26,2
Ungern	39,3	36,3
Österrike	37,3	33,5
Belgien	28,9	24,9

Jag har icke tillgång till siffrorna för Nya Zeeland för 1900, men 1901 voro de som följer:

Land.	År 1901.	År 1908.
Nya Zeeland	26,34	27,45

I fråga om minskningen av barnadödligheten på Nya Zeeland har ett storartat arbete utförts för att åstadkomma detta, och det skall glädja mig, när England och andra äldre stater kunna uppvisa ett lika gott resultat.

Årsberättelserna för Landsföreningen och lokalföreningarna för kvinnans politiska rösträtt ha nu utkommit. Det digra häftet — 120 sidor — är större än det varit under något föregående år, men så har också 1911 i många avseenden varit ett märkesår för kvinnornas rösträttsrörelse, och mycket har funnits att tala om — den stora internationella kvinnorösträttskongressen med alla dess förberedelser, tvänne centralstyrelsemöten, rösträttsfrågans behandling i riksdagen, deltagandet i valrörelsen och mycket annat.

Det gångna året har i politiskt avseende utmärkt sig för stor oro och spänning, och detta har också, helt naturligt, återverkat på kvinnornas rösträttsorganisation, särskilt till följd av att högerpartiet och dess press tagit ett allt bestämdare avstånd från frågan. Men oaktat som en följd härav en del högerkvinnor ansett sig icke kunna kvarstå inom rösträttsföreningarna, har medlemsantalet inom L. K. P. R. i det stora hela icke minskats, utan i stället ökat med ett par hundra, och lokalföreningarna arbeta i det hela med oförminskad kraft och energi, ett nog så starkt prov på organisationens styrka, då rösträttsarbetet på många håll måste bedrivas under starkt motstånd från myndigheter och ledande personer inom samhället. Landsföreningen räknar i närvarande stund 184 lokalföreningar, därav 16 filialer. Länsförbundens antal är 13.

Vad som tagit mest intresse och arbete i anspråk under 1911 har varit dels förberedelser för och insamlandet av medel till kongressen, dels åtgärder med anledning av de politiska och de kommunala valen. I fråga om de senare ha rösträttsföreningarna vanligen varit de, som satt sig i spetsen för agitationen bland kvinnorna, och i flera städer ha kvinnliga stadsfullmäktige blivit valda på kvinnornas egna listor.

Från våra motståndares sida hör man ofta påstås, att rösträttskvinnorna endast intressera sig för sin rösträttsfråga — all annan stats- och kommunalpolitik, ja, även de nära liggande sociala frågorna äro dem likgiltiga. Söm ett bemötande av detta påstående, torde det ha sitt intresse att göra en liten statistik ur lokalföreningarnas årsberättelser för 1911. Av denna framgår att 382 kvinnor — alltså mer än var 30:de rösträttskvinna — inneha kommunala förtroendeuppdrag. Av dessa kvinnor äro 45 stadsfullmäktige, 81 sitta i skolstyrelser, 77 i fattigvårdsstyrelser, 42 i barnavårdsnämnder, 3 i hälsovårdsnämnder, 2 i kyrkoråd, 11 i F. V. O., 7 i biblioteksstyrelser, 2 i sty-

Jag delar icke den uppfattning, som anföres sid. 123, att den förnämsta orsaken till att kvinnorna finge rösträtt var att man hoppades på deras hjälp i kampen mot rusdryckerna. Det råder dock intet tvivel om att flertalet kvinnliga väljare stödjade nykterhetspartiet. Nya Zeeland delas i 68 utskänkingsdistrikt, i vilka omröstning huruvida utskänkingsrättigheterna skola fortsättas eller ej äger rum vart tredje år. Det fordras $\frac{2}{3}$ majoritet både för att upphäva en utskänkingsrättighet och för att, om den en gång upphävs, ånyo bevilja den. I 12 av de 68 distrikten äro rättigheterna upphävida, och vid det senaste valet företogs även en allmän omröstning angående totalt rusdrycksförbud. Ungefärligen 56 proc. röstade för totalförbud, men då detta antal ej utgjorde erforderlig $\frac{2}{3}$ majoritet, föll förslaget. Ökningen av spritkonsumtionen torde bero på de ovanligt goda tider, som råda på Nya Zeeland, och det lider dessutom intet tvivel om att en drucken person nu betraktas på ett helt annat sätt än för, låt oss säga, 30 år sedan, och detta måste man taga hänsyn till, då man granskar anklagelserna för fylleri.

Wm. Hall-Jones.

Ett händelserikt år.

relser för arbetareinstitut, 3 i styrelser för barnhem och ett 30-tal i diverse andra styrelser. 55 äro fattigvårdare. Dessutom sitta medlemmar av F. K. P. R. i folkundervisningskommittéer, livsmedelskommittéer, arbetsförmedlingar, kommunalfullmäktige, taxeringsnämnd, municipalnämnd och valnämnd. Bland andra förtroendeposter må nämnas: inspektör för elementarläroverk för flickor, direktör i fattigvårdsdistrikt, bostads- och fattigvårdsinspektör, kyrkogårdsföreståndare, stadsrevisor och kronopubbörds-kassör.

I de politiska partiernas lokalstyrelser sitta 65 kvinnor, fördelade 58 på de frisinnades, 5 på de moderatas och 2 på socialdemokraternas styrelser.

För att sprida intresset för samhällsnyttiga frågor ha inom många föreningar anordnats studieaftnar, läsecirklar, diskussionsaftnar och cirkulation av vandringsbibliotek. Kurser i kommunalkunskap ha även anordnats på flera håll. Den mest omfattande av dessa var den kurs, som planades och igångsattes av Jönköpings F. K. P. R. tillsammans med Moderata valmansföreningen, Frisinnade landsföreningens lokalavdelning och Jönköpings arbetarekommun och som omfattade 9 föreläsningar och 1 diskussionsafton med 302 deltagare.

Även inom andra områden ha rösträttsföreningarna visat sig verksamma genom att starta husmodersskolor, matlagningsskolor, skolkökskurser, hem för ogifta mödrar m. m.

Dessa uppgifter göra icke anspråk på att vara fullständiga, ty dels saknas uppgifter från en del föreningar och dels ha andra uppgivit endast ungefärliga antal. Men icke desto mindre kunna de utgöra en vägledning vid bedömandet av rösträttsföreningarnas stora betydelse även för andra frågor än den, för vilken de närmast äro till.

Mycket mera kunde också vara att framhålla, men tidningens strängt anlitade utrymme tillåter det ej. Av det sagda framgår emellertid, att det är ett aktningssjundande arbete som utförts, ej minst av de små föreningarna, som arbeta med små resurser och ofta under motstånd från både press och allmänhet. Heder åt detta arbete, som dock säkert är sin egen allra bästa belöning!

Ezaline Boheman.

Nykterhet och kvinnorösträtt.

I L. K. P. R:s i dagarna utkomna årsberättelse för 1911 finnes infört ett bemötande av de slutsatser, vartill överdirektör Widell kommer i sin statistiska utredning beträffande nykterhets-saken i Amerikas kvinnorösträttsstater. Uppsatsen har till författare en så framstående auktoritet på området som redaktör G. H. von Koch. Vi skola i ett följande nummer återkomma till frågan. För tillfället få vi nöja oss med att på det livligaste rekommendera alla nykterhets- och kvinnorösträttsvänner redaktör von Kochs uppsats i årsberättelsen, som på ett så utmärkt sätt kompletterar Sir William Hall-Jones' uttalanden rörande Nya Zeeland i dagens nummer av tidningen.

Landstingsvalen i halva antalet av Sveriges städer äga rum i slutet av maj. Kommunalt röstberättigade kvinnor, försumma icke att deltaga i dessa val! Kom i håg att landstingsvalen i själva verket äro indirekta val till Första kammaren!

Kvinnornas dag.

En efterskörd.

Vi avsluta här redogörelsen för opinionsmötena. Som förut nämnts, har tillslutningen till dem varit storartad, i det inalles 91 F. K. P. R. anordnat dylika möten, som varit besökta av sammanlagt omkring 20,000 personer.

Avesta-Krylbo F. K. P. R. hade tillsammans med Vita Bandet anordnat opinionsmöte den 28 april. Föredrag hölls av fru Ella Billing från Stockholm, som i väl valda ordalag klargjorde den kvinnliga rösträttsfrågans nuvarande läge. Vid mötet förekom därefter deklamation av fröken Borré samt utfördes musik av fru Elisabet Holmgren. Mötet var besökt av 150 personer.

Elmhults F. K. P. R. hade anordnat en diskussionsafton med ett synnerligen sakrikt föredrag av fröken Elin Pålman från Alvesta om den kvinnliga rösträttsfrågans nuvarande politiska läge, vari särskilt betonades den tacksamhetsskuld Sveriges kvinnor ha till den nu sittande regeringen, ty det vore, sade talarinnan, dennas förtjänst och ära att hava framfört den första kungl. propositionen i denna för en så stor del av vårt folk vitala fråga. Efter föredraget följde en ganska livlig diskussion, varefter resolutionen enhälligt antogs. Mötet var besökt av 50 personer.

*Gröbbesta*s F. K. P. R. hade den 16 april anordnat opinionsmöte med föredrag av fru Gurli Hertzman-Ericson. Mötet var besökt av 75 personer.

Kumla F. K. P. R. hade lördagen den 4 maj anordnat opinionsmöte i ordenshuset Natanael. Talare voro fru Billing från Stockholm och filosofie kandidat Algot Törnkvist från Uppsala. Fru Billing hade till ämne: "Om kvinnan och medborgarrätten", kand. Törnkvist talade över ämnet: "I stridens tecken." Båda föredragen, som framfördes på ett sympatiskt och medryckande sätt, mottogs med livligaste bifall. 125 personer åhörde föredragen.

Norbergs F. K. P. R. hade den 28 april anordnat opinionsmöte med föredrag av fröken Elin Wahlquist från Sundsvall. Efter att ha berört kvinnornas emancipationssträvanden i breda drag, gick talarinnan in på det egentliga ämnet: den kvinnliga rösträttsfrågan och dess nuvarande läge. Mötet var besökt av 50 personer.

Sundsvalls F. K. P. R. hade den 22 april anordnat en enkel värfest för att fira den kungl. propositionens om kvinnorösträtten framlämnande till riksdagen. Teologie kandidaten C. Dymling talade om "Berömda svenska kvinnor", fröken Elin Nilson lämnade en kortfattad redogörelse för kvinnorösträttens nuvarande läge, och ett par föreningsmedlemmar bidrog med sång och deklamation.

Vaxholms F. K. P. R. hade den 7 maj anordnat opinionsmöte med föredrag av fru Elisabeth Wärn-Bugge.

Östhammars F. K. P. R. hade den 29 april anordnat opinionsmöte med föredrag av fru Ella Billing. Mötet var besökt av 90 personer.

Dessutom ha opinionsmöten hållits i *Degerfors*, *Gnesta*, *Grängesberg*, *Mellerud*, *Sigtuna* och *Storvik*.

Meddelanden från V. U.

1. L. K. P. R:s årsberättelse är nu utkommen och rekvideras hos Kassaförvaltaren, adr. Stockholm 3. Priset är 10 öre jämte porto.

2. F. K. P. R:s styrelser uppmanas att sammanträda snarast möjligt för att avgöra frågan om decharge för centralstyrelsen. Protokollsutdrag härom insändes omedelbart till L. K. P. R:s sekreterare.

3. Angående landstingsvalen i städerna, vilka äga rum i slutet av maj, hänvisas till cirkulär n:r 83 samt till n:r 2 av Röstträtt för Kvinnor.

4. Innehållet i cirkulär n:r 86 anbefalles alldeles särskilt åt föreningarna. Ännu återstår många föreningar, som icke gjort rekvisitioner. Det är synnerligen viktigt att detta sker, innan medlemmarna skingras för sommaren.

Ny landvinning.

I *Västra Strö* socken har efter ett av Eslövs F. K. P. R. anordnat möte bildats en filial med anslutning till Eslövsföreningen.

Arbetet ute i landet

Bollnäs F. K. P. R. hade den 6 maj sitt ordinarie årsammanträde. Efter avsnungandet av ett par sånger hälsade ordföranden de nya medlemmarna välkomna till föreningen. Det hade från början varit svårt att här på platsen väcka förståelse och intresse, men glädjande nog hade medlemsantalet ökat betydligt, vilket visade, att föreningen nu vunnit mera gehör, och hoppades hon, att intresset skulle väckas ännu mycket mera. Därefter upplästes årsberättelsen jämte kassarapporten för år 1911. Styrelsen beviljades full ansvarsfrihet. Föreningen beslöt att bekosta och gratis utsända broschyrer och flygblad till de olika byarna inom Bollnäs och Arbrå socknar för att därigenom kunna sprida upplysning, intresse och förståelse för kvinnornas rösträttsfråga. Medlemmarna uppmanades att prenumerera på tidningen Röstträtt för Kvinnor för att därigenom vinna mera upplysning och sålunda komma i tillfälle att följa med de för oss kvinnor så viktiga frågorna. Även beslöts, att om några av männen ville stödja vårt arbete, föreningen skulle intaga även manliga medlemmar. Till sist förekom uppläsning, bl. a. ett utdrag ur pastor Anna Shaws predikan i Gustav Vasakyrkan under förra sommarens kongress.

Borås F. K. P. R. hade den 19 april möte under ordförandeskap av fru Leonore Odeners. Års- och revisionsberättelserna föredrogs, varefter ansvarsfrihet beviljades styrelsen för det gångna årets förvaltning. Vid sammanträdet redogjorde fru Odeners för den k. propositionen om rösträtt för kvinnor. Fröken Signe Dahlin, som förliden sommar vistades i England, gav en intressant skildring av de engelska rösträttskvinnornas verksamhet.

Eslövs F. K. P. R:s styrelse beslöt på sammanträde den 30 april att i likhet med föregående år delta i förberedelserna till landstingsvalen genom att till samhällets röstberättigade kvinnor utsända cirkulär med uppmaning att så talrikt som möjligt infinna sig vid valen, "Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen", uppgift i vars och ens röstetal samt fullmaktsblanketter.

Söndagen den 5 d:s föreläste auditören N. af Ekenstam i Eslöv på anmodan av F. K. P. R. därstädes om "Intresse- och rättskonflikter i svensk politik". Tal. framhöll huru som slöhet och motvilja mot allt vad politik heter ofta härrör sig av bristen på stora grundlinjer och bärande idéer i människornas eget politiska medvetande. Gamla tidens intressepolitik hade avlösts av rättspolitik. Sakta bröt sig fram behovet av social frigörelse från erövrings- och feodalpolitiken. Ännu spåra vi dock ofta yttringar av densamma i vissa högergeringar. De frisinna de samarbeta i vissa fall med socialdemokraterna, i andra fall icke — de förra hävda t. ex. starkare *individens* rätt till frihet och utveckling. Tal. nämnde en del gamla privilegier, grundade på intressepolitiken, vilka småningom måst vika. De nya kommunallagarna vore ett bevis på rättfärdighetstankens insteg. De frisinnade böra icke misströsta om framtiden, de hava utvecklingen bakom sig. Vid senaste riksdagsval avgåvos 415,000 röster av den samlade väinstern mot 188,000 av högern. Föreläsaren berörde därefter en del aktuella politiska spörsmål och uppdrog grundlinjerna till svensk, frisinnad politik i våra dagar, särskilt dess ställning till nykterhetsfrågan, försvaret och näringslivet. Slutligen framhölls den engelska parlamentarismen som ett både rättvist och naturligt representationssystem. Det briljanta föredraget hälsades med livliga applåder.

Huskvarna F. K. P. R:s byggnadsfråga. Tanken på att uppföra en egen byggnad för föreningens möten och sammankomster har som bekant icke varit främmande för Huskvarna F. K. P. R:s medlemmar. Frågan har nu avancerat så långt att några intresserade försäkrat sig om en tomt å gärdet utmed Norra esplanaden, i händelse att penningfrågan på ett nöjaktigt sätt kan ordnas.

Karlskoga F. K. P. R. har under våren anordnat två diskussionsaftnar med ämnena: "Kvinnan och hemmet i våra dagar" och "Våra barns sedliga uppfostran". Inledningsföredragen hölls av resp. fröken Edith Sandberg och fru Ragnhild Sohlman.

Kristianstads F. K. P. R. firade den 23 april under livlig tillslutning en Fredrika Bremer-fest med föredrag av Föreningens ordförande, fröken A. Möller, om "Mamsell Bremers liv och insats i kvinnorörelsen". Festen inleddes med en prolog, skriven och uppläst av en föreningsmedlem, och efter en del sång och pianomusik uppfördes "En enquête i Hades", som mottogs med livligt bifall.

Landskrona F. K. P. R., som under de senare åren synt sig ligga nära nog i dvala, har nu vaknat upp till arbete och verksamhet. "Det stora beslutet" i somras har gjort, att "de moderata" kvinnorna i ringa antal utträtt ur föreningen, en del under det gamla påståendet, att kvinnan ej är mogen för rösträtt. De kvarstående synas ha fått dubbelt stort intresse och energi och göra allt för att föra föreningen framåt. S. k. arbetsmöten ha under vintern anordnats ganska ofta och varit flitigt besökta. Å dessa samkväm förekommer sång, uppläsning, högläsning ur någon lärarrik bok, m. m. Vid varje möte ingå nya medlemmar. Föreningen ämnar ej släppa taget och vila på sina lagrar under sommaren, utan har beslutat fortsätta sina möten i fria naturen — ute i den vackra skogsparken Carlslund, omedelbart utanför staden.

Lunds F. K. P. R. har tillsammans med F. B.-kretsen i Lund med omnejd anordnat kurs i samhällslära. Kursen var anordnad med särskild hänsyn till de kommunala förhållandena i Lund och omfattade sex föreläsningar under tiden den 14 februari t. o. m. den 24 april. Intresset för kursen var ganska livligt. Omkring 200 deltagare voro anmälda till densamma.

Sala F. K. P. R:s sällskapspektakel den 26 april, då Frigga Carlbergs dramatiska bagatell i två scener "När begreppen klaras" samt "Hos portvakten", skämt med sång i en akt uppfördes, hade, såsom man ju kunnat vänta, samlat en särdeles talrik publik, som tycktes ha mycket roligt åt de båda pjäserna. De agerande skötte sig utmärkt på det för dem ovana området. Af-tonunderhållningen inleddes med en av doktorinnan Arpi framsagd, för tillfället lämpad prolog.

Inom *Skåneförbundet* har d:r Gulli Petrini under april hållit tre föredrag. Lördagen den 27 i Ousby, söndagen den 28 i Markaryd och måndagen den 29 i Skurup. Ämnet för samtliga föredragen var "Aktuella kvinnofrågor". Mötena, synnerligast i Ousby och Skurup, voro talrikt besökta.

Söderhamns F. K. P. R. hade den 29 april årsammanträde, varvid revisions- och styrelseberättelserna lästes och godkändes. Ordföranden föredrog fil. kand. Anna Grönfeldts artikel om "Kvinnorösträttens verkningar ur partipolitisk synpunkt". Fru Ellen Hofverberg sjöng vid förträfflig röst-disposition "En vårdag" av Lindblad samt "Till liten sångare i skog" av I. Dannström, utmärkt ackompanjerad av fru Ella Ekelöf.

Söderköpings F. K. P. R. höll den 25 april ordinarie sammanträde. Mötet öppnades av föreningens vice ordf., doktorinnan M. Hellström, som med några varmhjärtade ord erinrade om F. K. P. R:s mål och de krav, som ställas på dess medlemmar. Flera nya medlemmar ingingo i föreningen.

Visby F. K. P. R. hade den 22 april sitt ordinarie halvårsammanträde å Hushållsskolan. Därvid förekommo först de sedvanliga förhandlingarna, föredragning av års- och revisionsberättelserna m. m. I årsberättelsen framhölls särskilt kongressdeltagarnas besök här i staden i somras. Därefter uppläste fröken C. Broander en tidsningsartikel ur ett just ankommet nummer av Le Journal om de svenska kvinnornas rösträttsrörelse, författad av L. M. Compain. Efteråt utfördes deklamation av fröken I. Melin och sång av fröken I. Möller.

De moderata kvinnorna och landstingsvalen.

Ett 60-tal röstberättigade moderat sinnade kvinnor hade i skrivelse till moderata föreningen i Umeå anhållit, att föreningen på sin kandidatlista för landstingsvalet ej måtte uppföra avgjorda motståndare till kvinnans rösträtt.

Föreningen beslöt att vid kandidatnomineringen taga hänsyn till den gjorda framställningen.

Däremot avslogs av formella skäl en hemställan, att föreningen måtte vidtaga åtgärder för att i Allmänna valmansförbundets program få intaget ett uttalande för kvinnans rösträtt.

Emilie Rathou 50 år.

En av kvinnorösträttens pionjärer i Sverige, fröken Emilie Rathou, fyllde den 8 maj 50 år.

Fröken Rathou är, så vitt bekant, den första kvinna som offentligt verkat för kvinnornas rösträtt i Sverige. Vid första internationella kvinnosakskongressen i Köpenhamn 1888 representerade hon Sverige och vid folkriksdagen 1893 deltog hon som ensam kvinna. År 1900 bildade hon Östermalmsavdelningen av Vita Bandet för att få kvinnorna mera aktivt intresserade i nykterhetsrörelsen, och året därpå organiserade hon denna förenings centralstyrelse, där hon är sekreterare sedan 1903. Som ett erkännande för det fruktbara arbetet hon nedlagt i nykterhetssträvandenas tjänst blev hon förra året, ensam kvinna, inkallad i den kungl. nykterhetskommittén.

Fröken Rathou hyllades på sin födelsedag av deputationer från Vita Bandet, godtemplarloger m. fl. och av en stor vänkrets. På kvällen var en fest anordnad för henne på Skansens Höglöft.

Bismarck — feminist.

Bland de argument, som på det s. k. antirösträttsmötet i Uppsala användes mot den kvinnliga rösträtten, var även påståendet att kvinnorna icke skulle äga större intresse för humanitära frågor än männen. Som bevis härför anförde fru Lina Ribbing, att i Tyskland genomfördes arbetareförsäkringen av Bismarck, "som väl ej av någon räknas som feminist".

I bjärt kontrast mot detta påstående stå de ord, som Bismarck i maj 1894 riktade till en deputation av schlesiska kvinnor:

"Jag beklagar att det icke tillstoddes kvinnorna mera inflytande i det politiska livet. Om ett större kvinnligt inflytande finge göra sig gällande vid valen, än som hittills varit fallet, skulle dessa enligt mitt förmenande utfalla långt bättre och vara till långt större gagn för landet. Jag vädjar till våra kvinnor å riksdagens vägnar. Då kvinnorna gripa sig an med politiken, så anser jag landets politik tryggad. Jag bygger hela min tro på framtiden på vad Goethe kallade det evigt kvinnliga i livet — d. v. s. det vardande, det omhjärtade, det som i den kärleksfulla sammanhållningen inom familjen också kommer mannen till godo."

In Memoriam. — W. T. Stead död.

Ekot från den stora Titanickatastrofen ljuder ännu hemskt i våra öron, fast dagens alla växlande händelser med sitt larm mer och mer vilja överrösta det. Men innan vi skjuta tanken på Titanics undergång tillbaka — vi som icke ha någon nära anhörig att sörja — låt oss ägna några stunder åt minnet av en av de förolyckade, W. T. Stead.

Hans namn hör till dem, som aldrig nämnts med lugn opartiskhet. Som kvinnornas vän och riddare må han här nämnas. På 1880-talet slog han ett stort slag med sina artiklar i Pall Mall Gazette mot den vita slavhandeln. Han själv kom i fängelse, men hans artiklar hade åstadkommit en lag, som höjde skyddsåldern för unga flickor, och han hade förmått människor till att utträtta något för moralens höjande.

Mr Stead var en varm vän av kvinnornas rösträtt, och i sin världsberömda tidskrift Review of Reviews har han brutit mången lans för kvinnosaken. På senare år har mr Stead ägnat sitt liv åt fredssaken.

Det påstås, att det var Stead, som tillsade musiken på Titanic att spela "Nearer my God to thee". Om detta är sant eller icke, får världen aldrig veta, men det kunde ha varit sant, ty det var ett uttryck för Steads personlighet att bringa hjälp och tröst åt andra och hålla modet uppe i det sista.

Kvinnorösträttens riksdagshistoria.

Av Gulli Petrini.

II.

Hrr Hedins och Vahlins reservationer. — Hr Lindhagens första motion.

År 1886, då det åter var fråga om en rösträttsutvidgning för män, yttrade hr S. A. Hedin i en reservation till konstitutionsutskottets utlåtande:

"Med all benägenhet att medverka till den politiska rösträttens utsträckning bland den del av svenska undersåtar, som motionärens förslag avser, finner jag det likväl vara ett ännu högre rättvisans krav, att rösträtt varder förlänad dem, som nu blott på grund av sitt kön icke kunna förvärva den. Jag håller före, att den av rättvisa och billighet i främsta rummet fordrade rösträttsreformen består i beviljandet av rösträtt åt de kvinnor — ogifta, änkor eller fränkskilda — som uppfylla de i grundlagen för män stadgade valrättskvalifikationer, sådana dessa äro eller kunna bliva."

Men redan året efter inträdde den kritiska period, då tullstriden började på allvar, och då det gamla lantmannapartiet till sist för tullarnas grynvälning sålde sin förstfödsrätt som frisinnat parti. Under denna tid bli alla försök att vinna gehör för rättvisa mot de utanförstående så gott som fåfänga. Av en riksdag, som besluter att förbjuda margarintillverkning, därför att det förargade bönderna att arbetarna vågade äta det billigare margarinet hellre än deras smör, kan man väl inte vänta att finna något intresse för en rättfärdighetssak som kvinnans politiska rösträtt. Hr Borg överflyttades för övrigt redan 1884 till Första kammaren, men tröttnade tämligen snart på sällskapet och avsåg sig år 1892 mandatet, emedan han inte ansåg sig med det rådande ekonomiska och politiska systemet kunna gagna sitt fädernesland såsom ledamot av Första kammaren. Hr S. A. Hedin fick väl med ytterligt korta mellanrum behålla sin plats i Andra kammaren, men uteslöts ur konstitutionsutskottet, då de maktägande inte tyckte om hans kritik. Motioner om utvidgad rösträtt för män förekommo visserligen allt fortfarande, men med ringa eller ingen framgång, och någon motion om kvinnans rösträtt avhörde inte mer under det århundradet. Dock finner man år 1895 återigen en reservation till ett konstitutionsutskottsutlåtande av hr Vahlin, däri han med yrkande om bifall till en motion om utvidgad rösträtt för män, som av konstitutionsutskottet avstyrkts, dessutom uttalar den önskan att uttrycket "röstberättigad man" skulle utbytas mot "röstberättigad person". Eljes användes tanken på kvinnorösträtten endast för att avvisa personlighetsprincipen såsom grundval för rösträtten. För det ändamålet citerar konstitutionsutskottet 1899 t. o. m. Louis de Geer, som mot en petition om utsträckt valrätt och valbarhet för män år 1879 anförde:

"Den av sökanderne begärda tillämpning av personlighetsprincipen låter icke förena sig med kvinnans utestängande från politiska rättigheter, och så länge man icke tillerkänner sådana åt henne, ställer man sig på en annan grund än personlighetsprincipen, men intilldess en allmän grund, som följdriktigt kan tillämpas, är funnen, torde rättast vara att företrädesvis taga till ledning den praktiska hänsynen till samhällets bästa." — — —

Således, då det gällde att förhindra männens allmänna rösträtt, erkände man, att personlighetsprincipens tillämpning mot männen konsekvent skulle leda också till kvinnans rösträtt — det är först sedan man drivits till att acceptera en ganska vidsträckt tillämpning av personlighetsprincipen för män, som man ryggat tillbaka för dess förut erkända konsekvenser. Men utanför riksdagen bedrevs under denna tid ett energiskt arbete för utvidgad rösträtt. Man ställde till folkriksdagar, en masspetition m. m., och i allt detta arbete deltog även kvinnorna. Därvid fick tanken på att en rösträttsutvidgning också borde gälla dem ökad fart.

Slutligen måste högern vika från sin absolut avvisande ståndpunkt, och regeringen kom allt emellanåt fram åtminstone med ett förslag till en skenreform. År 1902 hade vi sålunda en k. proposition, som gick ut på rösträtt åt kommunalt röstberättigad man, men med tillägg att den som var gift eller uppnått 40 års ålder skulle ha två röster. Departementschefen stödde detta villkor därpå, att högre ålder och egenkap att vara familjefader skulle med-

föra större erfarenhet, omdömesförmåga och självständighet, samt dessutom att familjefadern kan sägas representera även familjen och särskilt hustrun. Denna motivering, liksom det faktum att det ej för övrigt nämnes ett ord om kvinnans rösträtt, uppkallade hr Lindhagen, som i en särskild motion föreslog:

"att riksdagen ville i skrivelse till k. m:t an hålla, det täcktes k. m:t efter verkställd utredning för riksdagen framlägga förslag till en särskild rösträttsreform i ändamål att bereda kvinnorna rösträtt vid val till riksdagens Andra kammare, därest hon i övrigt uti tillämpliga delar uppfyller de för dylik rösträtt stadgade villkor."

Han börjar motiveringen av sin motion med att anföra en skrivelse från Fredrika Bremer-förbundet, som inlämnats till k. m:t år 1899, däri förbundet begär att k. m:t ville taga i övervägande angelägenheten att bereda kvinnorna rösträtt vid val till riksdagens Andra kammare, därest hon i övrigt uppfyller de för dylik rösträtt stadgade villkor. Likaså påpekar hr Lindhagen, att metoden att låta den gifta mannen få två röster för att han också skall representera *särskilt hustrun*, innebär en utvidgning av mannens målsmanenskap och ett märkligt avsteg från en erkänd rättsutveckling. "Och i sina verkningar", yttrade han vidare, "leder förslaget därtill, att möjligheten av politisk rösträtt för gift kvinna ej ens bibehålles såsom en framtids tanke, varigenom saken vidare ställes ogynnsam även för de ogifta kvinnorna, då en bestämd åtskillnad i personligt värde och i personliga rättigheter mellan gifta och ogifta kvinnor ej förnuftigtvis kan upprätthållas." (Fredrika Bremer-förbundets petition åsyftade nämligen endast de ogifta kvinnorna.)

Vid denna riksdag förekom en mängd motioner i anledning av den k. propositionen av ganska skiftande art. Konstitutionsutskottet avstyrkte dem samtliga och därtill den k. propositionen och kom med ett eget förslag i ärendet. Med avseende på hr Lindhagens motion yttrar dock utskottet följande:

Vid Val av symaskin, välj en "SINGER"

förebilden för all symaskinsfabrikation.

"Utskottet vill för sin del gärna medgiva, att den tanke, som ligger till grund för strävandena att bereda kvinnan likställighet med mannen i politiskt likasom i socialt och ekonomiskt avseende, må vara ur teoretisk synpunkt tilltalande. Men då det väckta förslaget avser att i vår offentliga rätt införa en alldeles ny princip, som ej heller i andra länder, vilkas samfundsförhållanden äro med våra närmast likartade, ännu vunnit tillämpning, har utskottet saknat anledning att tillstyrka någon åtgärd för åstadkommande av en sådan, på många förhållanden inverkan omdaning av vårt politiska valsystem."

När konstitutionsutskottets utlåtande kom på kamrarnas bord, arrangerade arbetarna, som bekant, ett par dagars storstrejk som påtryckningsmedel, vilket åstadkom stor förfäran och vilervalla i kamrarna. Resultatet blev till sist att samtliga förslagen föllo, men riksdagen begärde i en skrivelse till k. m:t en utredning och ett förslag om allmän rösträtt med garantier.

Bland dessa "garantier" föreslog emellertid hr Wieselgren "kvinnans rösträtt", och han motiverade detta med att hon vore lika läskunnig, lika sedlig och intellektuellt utrustad, lika vaken, lika intresserad som mannen. Vidare talade han om hennes betydelse för hemmet och hennes större laglydighet. Av 74,788 personer, som år 1899 sakfällts för förbrytelser av olika slag, voro 4,207 kvinnor och 70,581 män. Han påpekade också att samhället behövde kvinnans deltagande och yttrade: "Vi behöva henne, när det gäller att utsträcka röst-

EAU MONO

(Professor MONO)

Överträffat medel för erhållande av klar och fräsch hy.
Pris Kr. 3.—, 5 50, och 10.—.

FRANSKA PARFYMMAGASINET
Hovleverantör
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Riks Tel. 33 09. Allm. Tel. 311. (KR 476)

Skulder, som sällan gäldas.

Av Frigga Carlberg.

Motto: *Vet du den sorg, som båd
dat dina nöjen?
Vet du den tår, som gräts
för dina löjen?
Vet du de offer, som för
dig ha blött?"*

Varje sak i världen har sitt pris — intet gives för intet. — "Vad vi få till skänks är ofta det dyrast köpta", säger Emerson.

Den som lever på allmosor betalar med sin själ, ty allting i världen är betalt, fast icke alltid av den som det köpta kommer tillgodo. Allt det i livet som ger oss njutning och glädje, trygghet och lycka är betalt med pengar, med omtanke och arbete, med oppoffring och lidande, kanske även med kval och blodsvett av en eller annan.

Av en eller annan.

Det vill säga icke alltid av den, som åtnjuter förmånen — "en är den som sår, en annan den som skördar", säger aposteln. De fördelar, som vi nu finna lika naturliga som dagens ljus och sommarens värme, dem ha andra förvärvat åt oss. Vi leva i maklighet och glädje, därför att föregående gene-

rationer arbetade utan ro eller rast. En person tillbringar sitt liv i trevnad och komfort, därför att hans far och mor arbetade i sitt anletes svett utan att unna sig en dags vila eller en kronas lyx. Vetenskapsmannen, som med tillfredsställelse ser sig omkring på de fyllda bokhyllorna i sitt arbetsrum, kastar nog icke en tanke på far och farfar som — kanske lika vetgiriga som han — ångo stilla sin andliga hunger med söndagens studium av postillan och almanackan. Deras försakelse bidrog till hans rikedom.

Skulder glömmas så lätt.

De flesta av oss följa med strömmen. De unga kvinnorna ta sina examina vid skolor och universitet, uppbära lön i bank, vid post och telegraf, vid skolor och på kontor, de taga sin oberoende ekonomiska ställning, sin större personliga frihet lika reflexionslöst, som otaliga deras medsystrar fordoms sömnade sina smäktande herdar och herdinnor i schattärsöm eller svalde sitt hårda nådebröd hos släkt och vänner — i värsta fall hos främmande.

Den unga flickan, som så stolt och käckt bär sin vackra studentmössa, hyllad av sina manliga kamrater, ser kanske en smula ringaktande på de stackars tanterna, som ingenting fått lära. Deras röster ha tystnat, därför vet hon så litet om föregångskvinnornas långa kamp och många neder-

lag, innan den första lilla strimman av löftets land skimrade för deras tröttnade ögon. Det är dessa många, som tigt och smugit sig till en smula vetande, vilka berett vägen för kommande släktens rikare bildningstillfällen.

Hustrun, som tack vare äktenskapsförordet ser sin egendom skyddad för missbruk, och den gifta kvinnan, som sätter in sin arbetsförtjänst på banken för att ha en sparpennning i nödens stund eller hjälp till barnens uppfostran, de tänka nog icke på hur dyrt dessa förmåner blivit köpta. De leva i lycklig okunnighet om all den ovilja och allt det hån, som mötte förkämparna för dessa rättigheter. Och motståndet mot ogift kvinnas myndighet, med den för oss nu levande så tragikomiska motiveringen, hur många, som nu prisa sin oberoende ställning, tänka väl därpå. Fredrika Bremers hjärtklappning, då hon gick upp för hovtrapporna för att på högsta ort fälla en förbön om myndighet åt Sveriges kvinnor, vet en stor del av dem som nu ha fördel av lagreformen icke mycket om.

Varenda reform, varenda liten del av vår civilisation är köpt med många generationers lidande; det är vi som njuta av frukterna — och glömma våra fordringsägare.

Från New Hampshire berättas en legend, så lydande:

På ytan av ett av bergen, som omgiva

dalens, kan man skönja en stor mänsklig profil, liksom uthuggen i stenen, och den kallades "Det stora stenansletet". Bland folket gick en sägen, att en gång skulle till dalen komma en man, som skulle vara ädel och vis och införa en guldålder. Alla längtade efter denna tid, men ingen så mycket som en ung gosse i dalens fattigaste hydda, och han tröttnade aldrig att betrakta det höga, rena ansletet. Så växte han upp till en man, blev lärare och präst, blev dalens goda genius, under vars inflytande flit, välstånd och goda seder blomstrade. Men folket gav ej akt på honom, det väntade blott på sin store man, tills i den sista stunden, en stilla afton inför de eviga ljusen, lärarens ansikte stelnar i dödens klarhet, och folket med bävan ser likheten mellan "Det stora ansletet" och honom, som de så ofta gått likgiltigt förbi.

Sålunda händer det ock stundom, säger Alexandra Gripenberg i sin bok "Reformarbetet till förbättrande av kvinnans ställning", att vi gå oförstående förbi en stor idé, som utvecklas mitt ibland oss, tills dagen och stunden kommer och vi förstå. En dag skola säkert alla kvinnor fullt igenkänna det nu ofta ringaktade kvinnosaksarbetet som den stora kungstanken "att samla allt folket och väcka det, så att det känner sig vara ett".

rätten och att få den använd på ett för samhällets lugna utveckling betryggande sätt. Just därför att kvinnorna veta, att samhällets missförhållanden svårast komma att trycka dem, så skall deras flock i både över- och underklass säkrast vara på sin vakt, när det gäller att förekomma överilningar och avsteg. Och därför att *samhällets solidaritet* verkligen är en den viktigaste grundsats, ett det nödvändigaste mål för vår fortgående utveckling, så tror jag, att det också måste bedömas såsom blott ett halvt steg, om man rycker fram till allmän rösträtt utan att därvid beakta kvinnans rätt till delaktighet däruti." Hr Carl Nyström talade också från samma synpunkt; likaså hr Sjöcrona, som yrkade bifall till utskottets förslag, men mot detsamma anmärkte, att det "inte erkänner valrätt åt de i kommunens angelägenheter röstberättigade kvinnor, som i övrigt uppfylla de av utskottet uppställda villkor". Att emellertid dessa yttranden till förmån för kvinnornas rösträtt mera uppfattades som en from önskan utan aktuellt intresse hos några få ledamöter, än som ett verkligt yrkande, framgår däraf att de inte ens upptogs till bemötande. Endast hr Nisser yttrade i förbigående: "Vad för övrigt kvinnans rösträtt beträffar, nödgas jag dock medgiva, att den sats, som redan i romarnas tid uttalades: 'mulier taceat in ecclesia' ännu har sitt berättigande. Ty det skulle icke vara rättmätigt, om kvinnan skulle 'föra ordet' även utanför hemmet." När kammaren efter en lång diskussion antog hr Billings skrivelseförslag om allmän rösträtt med vissa garantier, så menade därför kammaren därmed säkerligen endast allmän rösträtt för män.

I Andra kammaren kom frågan under en mer allvarlig överläggning. Statsministern hr von Otter förklarade här att man ännu ej hade tillräcklig utredning för att beträda den allmänna rösträttens väg och förklarade: "När frågan om allmän rösträtt framträder på fullaste allvar, som den måhända gör inom den allra snaraste framtiden, så måste därvid tydligen komma att uppstå den frågan, huruvida ej åt kvinnan bör beredas rösträtt. För min enskilda del hyser jag den uppfattning, att det vore en orättvisa att tilldela varje man, som uppnått en viss ålder och ej vore diskvalificerad, rösträtt, under det att man ville förneka denna åt kvinnan, som hade samma ålder och icke vore diskvalificerad." Häremot ställde sig frih. Barnekow "något betänksam". Han var nämligen rädd för, "att medan hustrun sutte här på riksdagen eller ginge på politiska möten, finge mannen sitta hemma och vagga barn." Märkvärdigt nog tycks emellertid frih. Barnekow härvid vara mest ängslig för att det uppväxande släktet, som skulle bli uppfostrat av männen, skulle bli lidande härpå, men någon farhåga för att kvinnorna inte skulle kunna sköta politiken yttrar han inte, fast han tycker det är synd att indraga henne i striderna. Hr Lindhagen försvarede naturligtvis sin motion. Han var tacksam för statsministerns sympati för frågan, ehuru han inte ville, att kvinnorna skulle tas med såsom någon slags "garanti" för den allmänna rösträtten, utan på grund av rättfärdighetskravet. Vidare avhände han frih. Barnekows "vaggteori" och hänvisade till den livliga rörelse för saken bland kvinnorna själva, som vid denna tid börjat uppstå i Stockholm och Göteborg. Att han inte var nöjd med att utskottet endast fann frågan "teoretiskt tilltalande", säger sig självt, och han påpekade också svagheten i dess motskäl. Med hr Lindhagen förenade sig hrr Pantzarhielm, K. G. Karlsson i Göteborg och Höjer. Ännu ett par talare bemötte frih. Barnekow, medan åter hr Göransson ej funnit någon önskan hos kvinnorna att få

Sommarmötet.

Det andra stora allmänna rösträttsmötet för Sveriges kvinnor kommer att äga rum söndagen den 16 juni i Nackarps dal i Skåne. En formlig inbjudan från Skåneförbundet av F. K. P. R. kommer att inflyta i nästa nummer av Rösträtt för Kvinnor, tillika med utförligt program såväl för friluftsmötet på söndagen som för det halvskilda möte, som Landsföreningen anordnar för alla medlemmar av F. K. P. R. i Lund måndagen den 17 juni.

Nackarps dal, där friluftsmötet skall hållas, anses vara en för sådana möten nästan idealisk plats; den är lätt åtkomlig från alla håll, ett av de vackraste partier som överhuvud finnas inom det vackra Skåne och alldeles oöverträfflig i akustiskt hänseende. Flera tusen människor kunna utan svårighet höra vart ord som yttras. Platsen kommer nu för mötet att bli vackert dekorerad med svenska flaggor och rösträttsflaggor; god musik kommer att utföras av ett blåskapell. Middag kan man äta på någon av de flera där befintliga gästgivargårdarna, och Skåneförbundet kommer att sörja för, att en ibland dem är beredd att taga emot de resande; ortsbefolkningen brukar ta matsäck med sig.

Talare vid friluftsmötet bli först och främst Landsföreningens ordförande, fröken Anna Whitlock, därefter dr Gulli Petrini samt fröken Sigrid Kruse. Dr Lydia Wahlström, som Skåneförbundet särskilt gärna ville ha till talare just vid detta tillfälle, hade tyvärr redan för länge sedan lovat sig bort till annat håll just på denna tid och kan därför icke komma. Vem som kommer att tala i hennes ställe är ännu ej klart.

Närvarande medlemmar av F. K. P. R., vilka kunna kvarstanna över måndagen, fara på kvällen tillbaka till Lund, där billig inkvartering såvitt möjligt kommer att skaffas dem. Måndagen kommer att upptagas dels av det halvskilda mötet, dels av diverse kommittésammanträden, och samvaron kommer att avslutas med en liten fest vid Bjerred eller på annat ställe.

Kvinnliga sakkunniga för äktenskapslagens revision.

Fruarna Emilia Broomé, Elin Engström, Agda Montelius och Anna Söderblom äro kallade som sakkunniga för revisionen av äktenskapslagstiftningen.

Kvinden og Samfundet

den kända danska kvinnotidningen, hälsar Rösträtt för Kvinnor med följande vänliga ord:

Rösträtt för Kvinnor heter ett nytt 14 dagars blad, som Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt börjat utgiva, och vars första nummer se intressanta och lovande ut. Dess motto är: "Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak, som en stor sak kan göra för oss." Då kvinnorösträttsfrågan för närvarande är mycket aktuell i Sverige och då bladet förfogar över många duktiga kvinnliga pennor, blir det säkert ett värdefullt stöd för arbetet. Vi lyckönska de svenska kvinnorna till detta nya företag.

politisk rösträtt, åtminstone ej på landsbygden, där de ej ens brukade använda den kommunala. Hr Nyström däremot hade ett varmt försvar för frågan med citat ur Dagny angående erfarenheterna från Australien.

Sedan hr Ivar Månssons i Trää skrivelseförslag — i huvudsak överensstämmande med hr Billings i Första kammaren — antagits, kom även hr Lindhagens motion under votering. Den föll med 111 röster mot 64.

Sommargäster.

I villa, högt belägen, med härlig utsikt över sjön Åsunden, uthyres möblerade rum fr. o. m. 1 maj. Närmare meddelar

VETERINÄR A. LINDQVIST
Åsunda, Ulricehamn.

Nybyggd Villa,

innehållande 2 rum, kök, tambur och veranda på nedra botten samt 1 rum, kök och hall ovanpå, högt och sundt belägen vid barrskog i Flens Municipalsambälle, uthyres för sommaren eller eventuellt längre tid.

Svar till Lärarinnan Lovisa Thorén, Flen.

Nyare rösträttslitteratur:

F. A. Bather, M. A., D. Sc., F. R. S.: *Till de svenska männen*. Utgivet av Uppsala F. K. P. R. 6 öre; 4:50 pr 100 ex.

Ezaline Boheman: *Riksdagsmannavalen 1911 och kvinnornas rösträttsfråga*. Utgivet av L. K. P. R. 3 öre.

Anna Bugge-Wicksell: *Gifta kvinnors kommunala rösträtt*. Utgivet av L. K. P. R. 25 öre pr 100 ex.

Frigga Carlberg: *Varför fru Håkansson gick in i rösträttsföreningen*. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Varför fru Håkanssons dotter gick in i rösträttsföreningen. Utgivet av Göteborgs F. K. P. R. 5 öre.

Carrie Chapman Catt: *Går kvinnorösträttsrörelsen framåt?* Jämte en kort biografi över Mrs. Catt av Ezaline Boheman. Utgivet av L. K. P. R. 15 öre.

H. E. Hallberg: *Kvinnan i hemmet och samhället*. Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.

Sigrid Kruse: *Nyktterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt*. Utgivet av L. K. P. R. 90 öre pr 100 ex.

Selma Lagerlöf: *Hem och stat*. Utgivet av Falu F. K. P. R. 5 öre.

Klara Lindh: *Den svenska kvinnorösträttsrörelsens historia i korta drag*. Utgivet av L. K. P. R. 5 öre.

Sofi Lindstedt: *Varför böra religiöst övertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen?* Utgivet av Stockholms F. K. P. R. 5 öre.

Rekvisioner ställas till

L. K. P. R:s Expedition

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Telefoner: Riks Norr 600; Allm. Brunkeb. 944. Öppet alla vardagar kl. 3—4 e. m.

De frisinnade och kvinnans rösträtt.

På ett av Nedansjö frisinnade förening anordnat möte med föredrag av fröken Elin Nilson från Sundsvall antogs enhälligt följande resolution:

"Män och kvinnor, samlade till möte i Nedansjö till ett antal av 100 personer, uttala sig för den k. propositionen om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor, samt uttala den förhoppningen att riksdagens båda kamrar må bifalla densamma."

Den frisinnade ungdomen och kvinnans rösträtt.

Frisinnade ungdomsförbundet ställer i sin tidning en uppmaning till lokalföreningarna att stödja regeringens förslag om rösträtt för kvinnor och att fatta en resolution i huvudsak överensstämmande med den som antagits på F. K. P. R:s opinionsmöten.

De socialdemokratiska kvinnornas rösträttsdemonstration.

Söndagen den 12 maj var av det internationella socialistiska kvinnosekretariatet bestämd att bli en internationell demonstrationsdag för kvinnans medborgarrätt. Demonstrationsmöte anordnades i Stockholm i Folkets hus' A-sal med tal av borgmästare Carl Lindhagen, sång och uppläsning av fru Greta Holmgren samt sång av Stockholms allm. kvinnoklubbs sångkör, och i Norrköping, Göteborg, Eskilstuna m. fl. ställen.

P.A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

Stockholms Nya Resandehem

STUREPLAN — Birgerjarsgatan 19 — (Kungsgatan 1.)

Rikstel. 77 50. Allm. Tel. 242 21.

Nytt — Förstklassigt — Komfortabelt.
Rum från 2 kr. till högre pris. Veckorabatt gives.

Högaktningsfullt E. LINDORM.

Rösträttsbrevkort.

Brevkort med porträtt och uttalanden av kända förkämpar för kvinnans politiska rösträtt:

Ser. I utgiven av Göteborgs F. K. P. R.

5 öre pr st.; 50 öre pr 12 st.

» II » » Uppsala F. K. P. R.

10 öre pr st.; 1 kr. pr 12 st.

» III » » Paul Heckschers förlag.

10 öre pr st.; 1 kr. pr 12 st.

» Hand i hand i hem och stat », utgivet av Skara F. K. P. R. 5 öre pr st., 20 procents rabatt för minst 50 st.

L. K. P. R:s Expedition,

6 Lästmakaregatan, Stockholm.

Hos alla bokhandlare:

HEMUPPFOSTRAN

Föredrag af Dagmar Waldner.

Pris 25 öre.

Ivar Hægströms Bokförlags A. B., Stockholm.

Prenumerera på Rösträtt för Kvinnor!

All prenumeration sker på posten.

Rösträtt för Kvinnors

sjätte nummer innehåller bl. a.:

Sigfrid Wieselgren om kvinnorösträtten.

En maktfaktor.

De gifta kvinnorna och rösträtten.

Erfarenheter från Finland.

Kvinnofrågor inför Riksdagen.

Talet för kvinnan — i festsalen och i riksdagen.

Kvinnorösträttens verkningar. Ett

officiellt bemötande av hr Widell.

Av the High Commissioner William Hall-Jones.

Kvinnorösträttens riksdagshistoria.

Av doktor Gulli Petrini.

Skulder, som sällan gäldas. Av Frigga Carlberg.

Föreningsmeddelanden.

Notiser.

Stockholm, Ivar Hægströms Boktryckeri A.-B., 1912.